

(besproken in de cie Meespraak en Communicatie van 19 nov 2019)

Informatienota:

Participatie-instrumenten van college en gemeenteraad

Int19-7674

Inhoud

- | | |
|--|-----|
| a) Participatie-instrumenten van het college | p.1 |
| b) Participatie-instrumenten van de gemeenteraad | p.2 |
| c) Participatie-instrumenten uit het land | p.5 |

Aanleiding

De leden van de commissie Meespraak en Communicatie vroegen in de hun vergadering van 21 mei jl. om een overzicht van alle door het college en de raad gebruikte participatiemiddelen; Naar aanleiding van wat er is, kan zo een betere keuze worden gemaakt van de instrumenten die er in de toekomst gebruikt/ontwikkeld kunnen worden om participatie te stimuleren. Deze nota geeft daarom een overzicht van participatie-instrumenten zoals deze door college (A) en raad (B) worden gebruikt en een lijst met instrumenten uit het land, die de raad eventueel zou kunnen gaan gebruiken.(C).

Overigens treft u in de bijlagen bij dit agendapunt een gecompriemd overzicht van alle participatie-instrumenten die de raad heeft gebruikt en kan gaan gebruiken, aangevuld met het afwegingskader voor participatie zoals deze is besproken tijdens de expert-meeting met M. van de Berg.

A) Participatie-instrumenten van het college¹:

Instrumenten van het college in Heerhugowaard vanaf 2010 in gebruik	Welke projecten is het bijvoorbeeld toegepast (de voorbeelden zijn niet volledig, het is een indicatie)
Een klankbordgroep en bijeenkomsten met deze klankbordgroep	Stationsgebied, herinrichting woonwijken, herstructurering Alton gebied
Plenaire sessies	Denk aan eerste avonden waarbij college introducties geeft
Een inloopavond/middag/moment op gemeentehuis	herontwikkelingsprojecten, bouwplannen.
Inloopavond/middag moment buiten gemeentehuis, vb school of een leegstaande winkel	Pleegzorg, herinrichting, fusie langedijk/heerhugowaard, kompas op de Noord 2, Waerdse tempel.
Werkbezoeken in de wijk/ schouwrondes	Herinrichting woonwijken.
Gesprekken met specifieke doelgroep	Met kinderen in gesprek in de Bomenwijk over spelen, skatebaanjongeren,
Live raadpleging achter de computer	Evenementenbeleid
werkateliers, wereldcafé	Week van de pleegzorg
Ambtelijk bezoek aan huis	Individuele gevallen van inwoners,
Burgerplatform	Volkstuinen
Keukentafelgesprekken	Eenzaamheid, zorg en welzijn
Gebiedsteams	Vergunningaanvragen
Open space bijeenkomst	Omgevingswet

¹ Informatie van M.Schinkel beleidsadviseur Democratische Vernieuwing

Arena samenwerking:	Zorg en welzijn, voor wie zorg jij?
Thuisgesprekken over beter oud worden in de gemeente	Zorg en Welzijn
Enquêtering	Speelterreinen inrichten, recreatiebeleid
College on tour	Om met bewoners in gesprek te komen voor de nieuwe college leden
Vraag maar raak in de wijk	Woonvisie, citymarketing Stadshart
Aansluiting bestaande groepen	Aansluiten bijv bewonersverband Butterhuizen in kader van moestuin
Lokale koffietafels	(community maken) Stationsgebied, herinrichting wijken, fysieke projecten die aanpassing in een wijk
Zeepkist – vakbladen – stadsnieuws -	Hieronder wordt verstaan community building op diverse manieren: eenzijdig waarbij wel reacties van inwoners en bedrijven een dialoog mogelijk maken
Thematische workshops	Stationsgebied, evenementenbeleid, recreatie en toerisme, nieuwbouw Coraal.
Informatieavonden	Fysieke projecten
Persoonlijke gesprekken	Wijkbeheer: veranderingen in de leefomgeving
Samenwerken & centrummanagement	Vernieuwingsnetwerk, verkeersforum, Stadshart (Opmerking hierbij is dat rol vloeibaar kan zijn, facilitator, aanjager of regiehouder)
Multi Gains Approach	Waarderhout, Erfgoeddeal Langedijk – HHW
Safari door de regio	Toerisme en Groene Leefomgeving

B) Participatie-instrumenten van de gemeenteraad:

B.1 Jongerengemeenteraad

Wat is het: de gemeenteraden van Heerhugowaard en Langedijk organiseren eens per jaar de succesvolle Jongerengemeenteraad. Leerlingen van het voortgezet onderwijs uit Langedijk en Heerhugowaard gaan over door hun gekozen onderwerpen in een realistische raadszetting met elkaar in debat. Leerlingen proberen door te discussiëren en het indienen en verdedigen van moties, een meerderheid in de raad te krijgen. De aangenomen moties worden in een volgende commissievergadering toegelicht door de indiener. Ter voorbereiding hierop geven gemeenteraadsleden uit beide gemeenten les op de scholen, helpen zij de leerlingen met het opstellen van moties en zijn zij uiteraard aanwezig op de avond zelf om de leerlingen bij hun raadsvergadering te ondersteunen.

Rol van de deelnemers: agenda vormend: de aangenomen moties worden door college en raad behandeld. Zo krijgen jongeren onderwerpen die zij belangrijk vinden op de agenda van de raad.

Reden Op deze manier komen jongeren vroegtijdig en op een leuke manier in contact met de lokale politiek en ervaren ze wat er allemaal bij een politiek besluit komt kijken.

Ervaring: sinds 2013 wordt jaarlijks in februari de Jongerengemeenteraad georganiseerd.

B.2 Burgerpanel

Wat is het: Burgerpanel is een digitaal panel van de gemeente Heerhugowaard. Het is een snel, gemakkelijk en relatief goedkoop middel om de mening van grote groepen Heerhugowaarders te peilen. Het panel kent zo'n 400 deelnemende inwoners. De gemeenteraad kan vragen voorleggen aan het panel over zaken die in de stad spelen.

Rol van de deelnemers: raadplegen. De raad neemt de uitslag mee in haar afwegingen.

Reden: betere besluitvorming: Om een goed gefundeerd besluit te nemen, gaat de raad naast de informatie aangeleverd door de gemeentelijke organisatie, ook zelf op zoek naar informatie.

Ervaring: de afgelopen jaren heeft allen het college gebruik gemaakt van het burgerpanel:

- Onderzoek sporthallen - 2017
- Fysiek Domein - 2017
- Kwaliteit dienstverlening - 2018
- Meting maaibeleid - 2018
- Afvalspiegel – 2019

B.3 Burgertop

Wat is het: Een burgertop is een bijeenkomst van 1 dag waar 100 tot 1000 mensen bij elkaar komen en samen in gesprek gaan over wat zij belangrijk vinden in hun stad.. Deelnemers worden dmv van loting willekeurig uitgenodigd. Aan het einde van de dag liggen er een aantal voorstellen waar de gasten zelf mee aan de slag gaan.

Rol van de deelnemers: co-productie: voorstellen worden, al dan niet samen met de gemeente, uitgevoerd.

Reden:

- Duurzame betrokkenheid vanuit de samenleving: inwoners en ondernemers in hun kracht zetten om zelf actie te ondernemen
- Overheidsparticipatie: gemeente, inwoners en ondernemers geven samen vorm aan de samenleving.
- Weten wat inwoners en ondernemers belangrijk vinden in hun wijk en hun stad.

Ervaring:

burgertop H300: 300 Heerhugowaarders geven aan wat zij belangrijk vinden in hun stad, wijk of straat. Zij zoeken medestanders en gaan daar vervolgens mee aan de slag. Gemeenteraad faciliteert en luistert.

B.4 Werkateliers

Wat is het: een Werkatelier is een bijzondere werkvorm waarin onder druk ideeën, oplossingen en innovaties aangedragen worden op basis van concrete vraagstellingen.

Rol van de deelnemers: co-productie: Raad heeft alleen een faciliterende rol, want deelnemers komen zelf met creatieve oplossingen en concrete uitwerkingen.

Reden: samen met anderen wordt op een creatieve manier nagedacht over hoe bepaalde problemen kunnen worden opgelost. Hierbij worden inwoners geactiveerd om samen zaken aan te pakken en krijgen raadsleden de kans om te luisteren en daar waar nodig te ondersteunen.

Ervaring: de praktische uitwerking van de 10 gekozen ideeën van de H300 werden uitgewerkt in werkateliers.

B.5 Praat met de Raad, consultatiebijeenkomst

Wat is het: een consultatiebijeenkomst is een bijeenkomst waar belanghebbenden en andere geïnteresseerden hun mening, ervaringen en ideeën kunnen geven over een plan dat is voorbereid door de gemeente. Meestal staat dit onderwerp op de termijnagenda. De gemeenteraad wil horen wat belanghebbenden vinden van de inhoud van het plan zodat de reacties en ideeën kunnen worden meegenomen in de besluitvorming. Het accent ligt dus op interactie, het peilen en verzamelen van alle meningen, reacties en ideeën.

Tevens is de locatie van deze bijeenkomst flexibel. Afhankelijk van het onderwerp kan ervoor worden gekozen deze bijeenkomst op locatie of op het gemeentehuis te organiseren.

Rol van de deelnemers: raadplegen. De raad neemt de uitslag mee in haar afwegingen.

Reden: Betere besluitvorming. Om een goed gefundeerd besluit te nemen, gaat de raad, naast de informatie aangeleverd door de gemeentelijke organisatie, ook zelf op zoek te gaan naar informatie.

Ervaring: Gemeenteraad heeft een aantal Praat met de Raad-bijeenkomsten gehouden over thema's van de termijnagenda: Veiligheid (in de brandweerkazerne), de AWBZ en de WMO. In vele gevallen kwam er ook een expert praten

B.6 Expertmeetings

Wat is het: Een expertmeeting is een bijeenkomst met verschillende 'experts' (instellingen, organisaties of individuen) om deskundig commentaar, ideeën en informatie te verkrijgen over een onderwerp.

Rol van de deelnemers: raadplegen. De raad luistert naar de experts en betrokkenen van het betreffende actuele onderwerp.

Reden: betere besluitvorming: Om een goed gefundeerd besluit te nemen besluit de raad naast de informatie aangeleverd door de gemeentelijke organisatie, ook zelf op zoek te gaan.

Ervaring: de gemeenteraad organiseerde in het verleden een expert-meeting over het onderwerp Jeugdwerkgelegenheid. Het bedrijfsleven, scholen en de experts van het UVW en het Jongerenloket waren op deze bijeenkomst aanwezig.

B.7 Wijkschouw Praat met de Raad

Wat is het: een wijk- of buurtschouw is een wandeling of fietstocht door een buurt waarbij bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden de gelegenheid krijgen om aan gemeente en andere professionals te vertellen hoe zij hun woonomgeving beleven. Door mee te lopen met de buurtschouw, kunnen zij hun wensen, ideeën of klachten over de inrichting en gebruik van de openbare ruimte laten weten. Soms lopen er ook andere professionals mee, zoals vertegenwoordigers van woningbouwcorporaties, welzijnsorganisatie of politie.

Rol deelnemers: Informerend. De raad luistert naar de deelnemers en laat zich informeren over het project of de stand van zaken van recente ontwikkelingen.

Reden: Weten wat er speelt. Vanuit haar volksvertegenwoordigende rol wil een raadslid weten wat er speelt in de stad, wijk of specifieke situatie.

Ervaring: In het verleden hebben raadsleden onder de noemer Praat met de Raad de Stad van de Zon en de Schilderswijk bezocht.

B.8 Inspiratiebezoek zoals bedrijfsbezoeken

Wat is het: bij inspiratiebezoek gaan raadsleden één of meerdere relevante voorbeeldprojecten bezoeken. Bij de bezoeken kan gedacht worden aan industriële of agrarische bedrijven, scholen, zorginstellingen, etc.

Rol deelnemers: inspireren: De raad laat zich inspireren door ervaringen van anderen

Reden: weten wat er speelt en hier lering uit trekken voor toekomstig beleid.

Ervaring: onlangs nog vertrokken gemeenteraadsleden naar gemeente Gooise Meren, om daar te luisteren naar de ervaringen van deze gemeente op het gebied van de bestuurlijke en ambtelijke fusie.

B.9 Verkiezingsdebat

Wat is het: openbaar debat voorafgaande aan landelijke verkiezingen, waar politieke partijen aan de hand van thema's met elkaar in discussie gaan.

Rol deelnemers: overtuigen: dmv van discussie politieke kleur bekennen,

Reden: inwoners interesseren voor de politiek + Opkomstbevordering

Ervaring: Aan de vooravond van de afgelopen twee gemeenteraadsverkiezingen hebben verkiezingsdebatten in Cool plaatsgehad.

B.10 Politiek café

Wat is het: Bij het Politiek Café kunnen ondernemers, politici en geïnteresseerde inwoners elkaar informeel en in een gezellige omgeving ontmoeten. Het eerste deel van de avond is informatief en georganiseerd rond een stelling of thema, waarbij de politiek centraal staat.

De gemoedelijke en informele sfeer in een café zorgt ervoor dat mensen zich vrij voelen om een goede discussie te voeren.

Rol deelnemers: actief deelnemen aan de discussie

Het heeft geen directe invloed op toekomstige besluitvorming van de raad.

Reden: Politieke voorkeur laten zien + Opkomstbevordering + Vrij en ongedwongen discussiëren levert vaak interessante informatie op.

Ervaring: bij gemeenteraadsverkiezingen vindt meestal wel een politiek cafe plaats (behalve bij die in 2018).

B.11 Bewonersagenda

Wat is het: In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen zijn eerder al ideeën voor de verdere ontwikkeling van Heerhugowaard opgehaald door de gemeente. Al deze ideeën vormen samen de zogenaamde bewonersagenda welke de leidraad voor het verkiezingsdebat en de Raadsagenda 2018-2022.

Rol van de deelnemers: raadplegend: inwoners lever directe input op het te voeren beleid voor de aankomende vier jaar.

Reden: meer directe invloed van burgers op de lange termijn plannen van de gemeenteraad

Ervaringen: voor de Raadagenda 2018-2022 werd input geleverd van een Bewonersagenda

B.12 direct invloed uitoefenen op raadsleden

inwoners kunnen de gemeenteraad op vier verschillende manieren benaderen:

1. Direct contact met een raadslid
Iedereen kan een lid van de gemeenteraad bellen, mailen, schrijven of om een afspraak vragen.
2. Inspreken bij raadscommissie en raadsvergadering
Inwoners kunnen langskomen bij een van de openbare vergadermomenten van de raad.
3. Brief schrijven aan de gemeenteraad
De gemeenteraad besluit in de eerstvolgende vergadering hoe hij de brief zal afhandelen. Soms wordt de indiener uitgenodigd om ter vergadering uitleg te geven.
4. Burgerinitiatief
Elke inwoner van Heerhugowaard heeft de mogelijkheid om een voorstel op de agenda van de gemeenteraad te krijgen. Het moet een onderwerp zijn dat voor de inwoners in z'n algemeenheid of een groep inwoners van belang is.

Rol van de deelnemers: de invloed van de inwoners bestaat uit het onder de aandacht brengen van het onderwerp en soms heel direct het op de agenda van de raad krijgen ervan

Reden: luisteren naar wat er speelt en indien nodig het op de agenda plaatsen.

Ervaring: natuurlijk wordt de gemeenteraad vaak op verschillende wijze benaderd door inwoners/stakeholders. Er zijn in de afgelopen jaren drie burgerinitiatieven geweest die allen door het college zijn afgehandeld.

C) Participatie-instrumenten uit het land:

Ter inspiratie volgt ook een lijst met voorbeelden van meespraak instrumenten uit het land².

C.1 Gemeenteraad: participatie-instrumenten die zich met name richten op experimenten en ideeën m.b.t. de gemeenteraad:

C 1.1 Gemengde raadscommissie /adviescommissie met raadsleden en (gelote) burgers. Een dergelijke raadscommissie kan besluitvorming voorbereiden en adviseren m.b.t concrete agendapunten, maar kan zich ook (misschien beter) richten op onderwerpen in een vroegere fase van het besluitvormingsproces. De gemengde samenstelling van raadsleden en burgers zorgt voor verbinding samenleving-politiek.

C1.2 Vergaderen op locatie De raad kan vergaderen op locatie in plaats van in de raadszaal op het gemeentehuis. De locatie kan afhangen van te behandelen agendapunten.

² Bronnen:

VNG: Democratic Challenge en Democratie in Actie

A.B.M. Smits "Werkvormen vernieuwing lokale democratie"

C1.3 Motiemarkt

Voorbeeld uit Enschede, overgenomen door o.a. Almere. Organiseren van 'markt' met kraampjes in stadhuis waarin burgers hun idee kunnen 'verkopen'. Elke aangemelde burger of organisatie krijgt een plek/kraam op de markt. Raadsleden 'shoppen' langs de kramen en gaan in gesprek en zien of er iets van hun gading tussen zit. Spreekt het idee voor de gemeente hen aan, dan kunnen raadsleden dit idee adopteren en stellen samen met de initiatiefnemer een motie op ter behandeling in de gemeenteraad

C1.4 Interviewen i.p.v. traditioneel spreekrecht in de raad Het spreekrecht voor burgers in de raadsvergadering (conform RvO raad) vervangen door een kort interview. Aanmelden (naam inspreker en over welk agendapunt) via de griffie zoals tot nu gebruikelijk.

C1.5 Inloopspreekuur raad De raadsleden houden elke maand een inloopspreekuur: dit is een informele bijeenkomst met één vertegenwoordiger van elke fractie

C1.6 Denktank inwoners en raad .Laagdrempelige en informele bijeenkomst tussen wisselende groep raadsleden en inwoners zonder agenda op leuke locatie. Een keer per kwartaal vindt bijeenkomst plaats, op leuke plek zoals bijvoorbeeld café. Aanmelden vooraf is niet nodig. Doel is het verbeteren van interactie en relatie tussen raadsleden en inwoners. Ideeën aangeven, aandachtspunten en knelpunten signaleren, elkaar inspireren, elkaar informeren, van elkaar leren etc. Experiment in De Woerden.

C1.7 Buitenraad (Lelystad) Burgers kunnen een thema aandragen (via website) voor bespreking met de raad. Iedere maand selecteren de fractievoorzitters van de raad een thema voor de 'buitenraad', een bijeenkomst op locatie, gericht op interactie met de samenleving, instellingen en organisaties. De invulling wordt bepaald door de lange termijn agenda, de informatiebehoefte van de raad en/of de vraag vanuit de samenleving: burgers, instellingen en organisaties: iedereen kan onderwerpen voor de buitenraad insturen.

C1.8 Right to Challenge, Uitdaagrecht. Het gaat erom dat een groep (georganiseerde) bewoners taken van gemeenten kunnen overnemen als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan. De relatie tussen overheid en bewoners verandert met het Right to Challenge in de relatie opdrachtgever-opdrachtnemer. Veel gemeenten geven op dit moment vorm hieraan, op allerlei terreinen en in diverse vormen.

C1.9 Een burgerbegroting is een besluitvormend proces waarin burgers meedenken en onderhandelen over het verdelen van publieke geldbronnen van de gemeente of van maatschappelijke partijen. Voorbeelden in bv Breda en Oss.

C1.10 Jongerenraad. Onafhankelijke jongerenraad, ingesteld op initiatief van de gemeenteraad welke de raad adviseert over zaken die jongeren betreffen.

C1.11 Burgerfractie Idee om burgers te laten mee-debatteren in de raadsvergadering (Sint-Michiëlgestel). Groepje burgers (bijv. 2 personen) meldt een onderwerp aan voor behandeling in de raad en debatteert zelf mee.

C1.12 Beter scheiden fases van dialoog, debat en besluitvorming Raad vergadert volgens BOB-model van beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming. Echter met meer nadruk dan voorheen op dialoog en werkbezoeken en vergaderen op locatie. Bewoners kunnen thema's aandragen.

C.2 Onderzoek en of Controle Werkvormen gericht op onderzoek en/of controle.

C2.1 De Klantreis is een methode om processen, producten en diensten die door een organisatie worden aangeboden klantgericht te maken. Via deze methode komt namelijk het gezichtspunt van de ultieme klant van de gemeente Heerhugowaard: haar inwoners en ondernemers centraal te staan. Het maken van een klantreis kan bijvoorbeeld de volgende bruikbare inzichten geven. (ingebracht door Frank Reiber)

C2.2 Raadsleden doen vooronderzoek Raadsleden gaan als onderzoeksteam (max 3 raadsleden) aan de slag in de verkennende fase van een besluitvormingsproces en brengen verslag uit aan college en raad.

C2.3 De Tweede Mening Vorm van burgerberoep met als doel betere deliberatie. (Boze) burgers die een afwijzing van de gemeente niet begrijpen kunnen in beroep bij een groep burgers. De beslissing van de gemeente wordt als second opinion voorgelegd aan leken die bereid zijn in de zaak te verdiepen en een eigen oordeel te vormen. Het panel van de Tweede Mening geeft dan een dringend advies aan de gemeente waar de gemeente alleen met argumentatie vanaf mag wijken

C2.4 Burgervisitatiecommissie Op verzoek van de gemeenteraad onderzoeken burgers een thema binnen de gemeente en rapporteren hierover aan het bestuur. Bedoeling is expertise van burgers te benutten. Samenstelling en selectie van de burgervisitatiecommissie: bijv. op uitnodiging en via aanmelding: deskundigen betrokken bij thema, andere betrokken burgers. Begeleiding vanuit de gemeente.

C.3 Loting

C3.1 Sociale raad Twee keer per jaar worden vijftig willekeurige inwoners van de gemeente uitgeloot om mee te praten en hun mening te geven over sociale vraagstukken m.b.t. uitvoering Wmo, Participatiewet en Jeugdzorg ter versterking van de lokale democratie. Aan de sociale raad wordt een oordeel gevraagd over vraagstukken waarover een besluit moet worden genomen. Bestaand succesvol experiment in gemeente Peel en Maas, 3-jarige pilot.

C3.2 G-1000 (burgertop via loting) Burgertop met deelname op basis van loting. Onze H300. Dit kan ook op buurt (kernniveau).

C3.3 Gelote inwoners bij oriëntatie /voorbereiding door gemeenteraad. Raadpleging van een gelote groep inwoners over een onderwerp waarover de gemeenteraad zich een beeld wil vormen, in voorbereiding op latere besluitvorming. Gesprek aan de hand van stellingen waarover de inwoners zich anoniem kunnen uitspreken via stemkastjes in de raadszaal. De raadsleden zitten op de publiekstribune en zijn toeschouwer. Er is een panel van deskundigen aanwezig die kunnen toelichten, vragen beantwoorden etc. Na deze fase wisselen inwoners en raadsleden van plaats en vindt het gesprek opnieuw plaats maar dan tussen de raadsleden. Voordeel is dat raadsleden direct inzichten van burgers kunnen meenemen en dat inwoners zien wat raadsleden met hun input doen.

C3.4 Gelote burgerraad. In dit model ontwikkelt een planraad van deskundigen alternatieven voor een te nemen besluit. Alle partijen/mensen met een belang kunnen hun stem laten horen bij de planraad. Vervolgens neemt de gelote burgerraad van inwoners door middel van een geheime stemming een besluit zonder debat. De gemeenteraad legt van tevoren het kader vast en houdt toezicht op de procedure.

C3.5 Coöperatieve wijkraad (raadsleden en gelote burgers delen zeggenschap) Groningen heeft een coöperatieve wijkraad ingesteld waarbij 20 lokale politici en gelote wijkbewoners op wijkniveau beslissingen nemen, met daaromheen digitale raadpleging van de overige

wijkbewoners. Deze wijkraad beslist over (delen) van de wijkagenda en de inzet van budgetten. Per gekozen periode rouleren zowel de lokale politici als ook de gelote wijkbewoners.

C.4. Andere debat- en overlegvormen

C4.1 startgesprek: aan het begin van een beleidstraject wordt samen met alle betrokkenen het probleem goed in kaart gebracht. Raad is deelnemer aan dit startgesprek

C4.2 Publieke beraadkamers Overlegstructuur waarbij een wisselende groep mensen zich buigt over maatschappelijke thema's waar ze affiniteit en ervaring mee hebben. Iedere gemeente voert op regelmatige basis denkgesprekken met burgers, ambtenaren, (maatschappelijk) ondernemers, bestuurders en politici die zelf persoonlijk betrokken zijn bij het onderwerp dat ter tafel ligt. De inzichten zijn leidraad voor handelen en geven voeding en richting aan het college, de raad, burgers en maatschappelijke organisaties.

C4.3 Heuvelrug raadsaanpak: raad vergadert met consent methode van besluitvorming

- Raadsprogramma op basis van consent (geen deelnemer heeft een overwegend bezwaar)
- Vergaderwijze volgens BOB-model (beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming) waarbij - toespreken door inwoners is vervangen door gesprek - alle deskundigen en betrokkenen, ook de behandelend ambtenaar, aan gesprek meedoen - flexibele gespreksvorm passend bij onderwerp, fase besluitvorming en rol betrokkenen - pas in laatste instantie over de resterende meningsverschillen het politieke debat ontstaat.

C4.4 Stadsdebat/stadsgesprek Combinatie van activiteiten en bijeenkomsten die erop gericht zijn om door debat en gesprek zoveel mogelijk informatie en ideeën van inwoners te verzamelen over een duidelijk vooraf bepaald thema. Op herkenbare en inspirerende plek, deelnemers worden uitgenodigd (meestal) of geloot. Maatwerk t.a.v. doelgroepen en debatvormen.

C4.5 Deep Democracy Onder Nelson Mandela in Zuid Afrika ontwikkelde dialoogmethode om stem van minderheid maximaal mee te laten wegen bij besluitvorming. Dialoogmethode 'Deep Democracy' kan door de raad worden ingezet om een grondige dialoog te voeren. De raad wordt proactief, houdt beraadslagingen en consultaties, zoekt diepgang, verkent de tegenstem en komt na lastige gesprekken tot gedragen besluitvorming. Mensen komen in beweging, leren sterke overtuigingen los te laten en werken vanuit gezamenlijkheid. Deep Democracy draagt zo bij aan het creëren van een gemeenschap

C4.5 Integrale gesprekstafel Werkwijze waarbij in een gemeentelijke kern een integrale belangentafel rondom een thema wordt ingesteld, met als deelnemers burgers/organisaties/verenigingen en integraal team ambtenaren uit diverse disciplines, uitmondend in een advies aan de gemeenteraad.

C.5. Wijkgericht

C5.1 Inzet van wijkmakelaars Wijkgericht/gebiedsgericht werken vraagt om een verandering van de gemeentelijke organisatie. De wijkmakelaars leggen de verbinding tussen de gemeente en de inwoners en tussen inwoners onderling en vormen zo een instrument voor het stimuleren van overheidsparticipatie: Ze zijn vaak 'buiten' en zichtbaar voor iedereen in de wijken. Wat ze 'buiten' horen en zien, nemen ze mee terug naar 'binnen', zodat de gemeente kan aansluiten, ondersteunen en faciliteren. De gemeente sluit zo goed mogelijk aan bij wat er in de samenleving speelt en maakt zoveel mogelijk ruimte voor mensen met goede initiatieven.

C5.2 Wijkboekhouding De wijkboekhouding brengt de publieke, private en particuliere geld- en waardestromen van een wijk of gebied in beeld. Wat kost het om de mensen en de wijk draaiende te houden? Hoeveel geld stroomt er de wijk in? En waar wordt dat geld aan

uitgegeven? En wat is er aan vakmanschap, ondernemende kracht, groen, gebouwen, kennis, onderwijs, zorg, cultuur, historie? De wijkboekhouding bouwt aan een platform waarin deze geld- en waardestromen inzichtelijk worden en waar verschillende partijen zelf aan bij kunnen dragen.

C5.3 Wijkcheque De gemeente stelt een budget beschikbaar voor een wijk, maar het beheer van het budget wordt in handen gelegd van een regiegroep van 5 a 7 wijkbewoners. De regiegroep heeft de leiding over het project en beoordeelt de ideeën en plannen die door de bewoners worden ingediend. Alleen voorstellen die worden goedgekeurd, maken aanspraak op een wijkcheque.

C5.4 Bewonersplatform Veelgebruikte overlegstructuur voor het oppakken van bepaalde (leefbaarheids-) thema's. Platform voor samenwerking en afstemming, Veelal niet verankerd in rechtspersoon.

C.6 E-Democracy

C.6.1 Buurtapp Een landelijk te downloaden app (via app store) die het mogelijk maakt voor buurtbewoners om elkaar te vinden, beter te leren kennen en makkelijker met elkaar te communiceren: besloten sociaal netwerk/internetplatform

C6.2 Burgerpanel Bestaand burgerpanel: Heerhugowaard zou het panel vaker kunnen inzetten voor raadplegingen, uitbreiden met meer inwoners, geloot panel kunnen introduceren of een apart Jongerenburgerpanel instellen.

C6.3 Gemeentepeiler is een gebruiksvriendelijke participatie app waarmee inwoners regelmatig hun mening kunnen geven over thema's en onderwerpen die spelen in hun gemeente, dorp, wijk of buurt.. Deze peilingen komen bij inwoners binnen alsof het een WhatsApp bericht is. Dit sluit erg goed aan op wat uw inwoners gewend zijn.

C6.4 Digitaal platform: Sociaal netwerk dat burens onderling verbindt, maar ook met de gemeente (bv Hopplr).

C6.5 Flitspeilingen: Om een korte vragenlijst die via Facebook & Instagram wordt verspreid onder alle lagen van de bevolking. In tegenstelling tot inspraakavonden en burgerpanels, geven deze wèl een representatief beeld van wat "de bevolking" vindt.